

Kehittyvän kielitaidon asteikko oppilaan peruskielitaidon arvioinnin ja valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjaamisen tukena

Nina Reiman

Monikielisen akateemisen viestinnän keskus, Jyväskylän yliopisto

Kehittyvän kielitaidon asteikko on Vimeo

VAIN OMAAN KÄYTTÖÖN!

Mistä puhutaan?

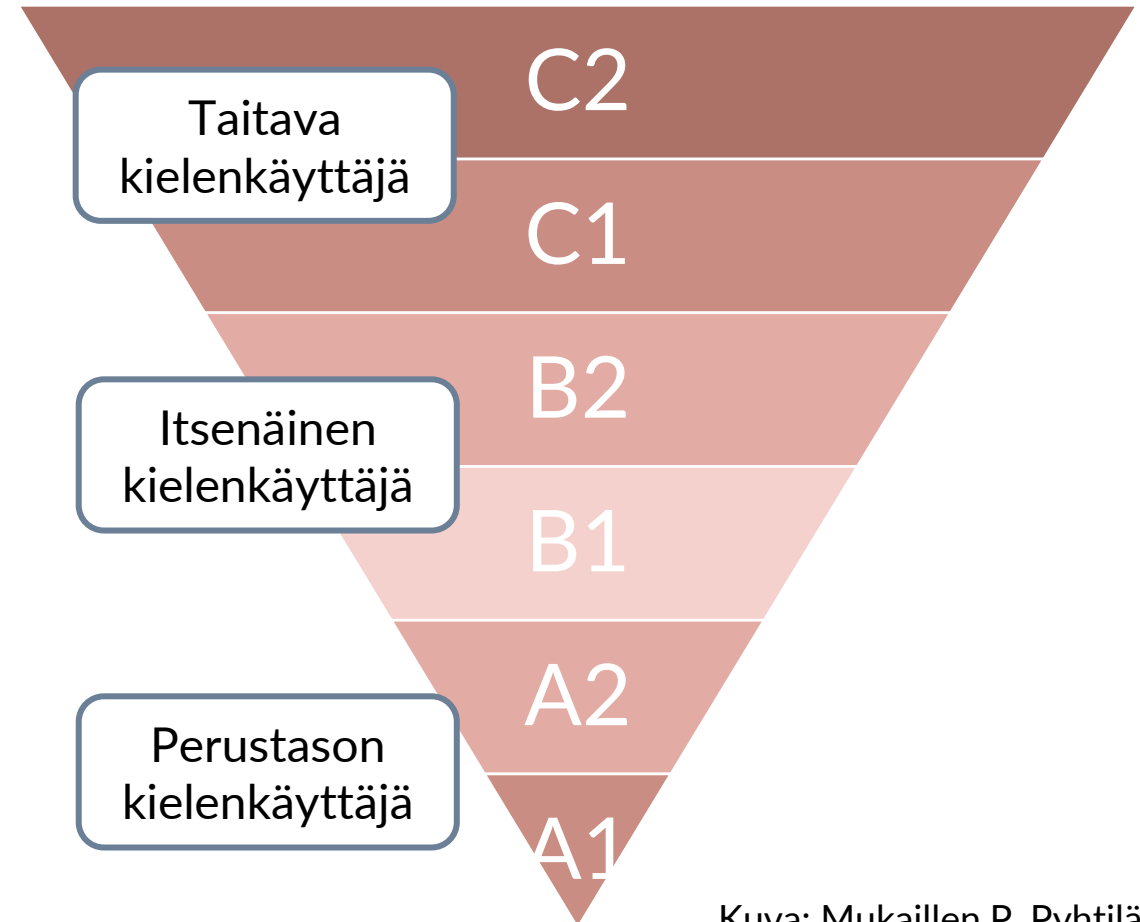
- Eurooppalainen viitekehys Kehittyvän kielitaidon asteikon taustalla
- Kehittyvän kielitaidon asteikko
 - Kielitaitokäsitys
 - Taitotasot
 - A-tason taito

Taustalla Eurooppalainen viitekehys

- Viitekehys auttaa kiinnittämään huomiota **oppimisprosessin** – oppijankielen – kulloiseenkin **vaiheeseen & osaamiseen kielitaidon eri osa-alueilla**:
 - Puheen ymmärtäminen
 - Puhuminen
 - Tekstin ymmärtäminen
 - Kirjoittaminen
- Kielenkäytössä osa-alueet usein integroituina, opetuksessa ja arvioinnissa hyödyllistä harjoitella ja tarkastella myös erikseen

Kuva: Mukailleen P. Pyhtilä

Kehittyvän kielitaidon asteikko:

Mitä **kielitaito** on? 1(2)

- Taidon kehitys (epälineaarisenä) prosessina; oppijankielen arvostaminen > ”osaan”
- Kieli dynaamista (kehittyvää) ja multimodaalista: toimintaa, tekoja, tapahtumia; puhetta, kirjoitusta, emojia, eleitä, viittomia...
- Kielitaito on sosiaalista ja funktionaalista: mitä kielellä osaa **tehdä**?
 - Millaista kieltä oppilas **tarvitsee**? Mihin tarkoituksiin?
 - Tilanteet ja tehtävät, sosiaaliset suhteet, identiteetti...
 - Missä ja kenen kanssa oppilas voi **käyttää** kieltä?
- Ikäkaudelle ja oppijan tarpeille **merkityksellinen kieli**
 - oppimisen ja opetuksen tavoitteena ja kohteena
 - arvioinnin kohteena

Kehittyvän kielitaidon asteikko:

Mitä **kielitaito** on? 2(2)

- Millaisissa tilanteissa & millaisista teksteistä kielellä pitää selvittää?
- Mitä aihepiirejä, millaisia ilmauksia ja sanastoa niissä tarvitaan?
 - Fraasit ja ilmaukset, sanasto ja rakenteet integroituina tilanteisiin ja teksteihin
- Millaisia tilanteita/tekstejä oppilaan täytyy ymmärtää?
 - Reseptiiviset taidot: lukeminen & puheen ymmärtäminen
- Millaisia tekstejä oppilaan pitää osata tuottaa?
 - Produktiiviset taidot: puhuminen & kirjoittaminen

❖ Strategiat!

Kehittyvän kielitaidon asteikko: Taitotasot

- A1 Kehittyvä alkeiskielitaito
 - A2 Kehittyvä peruskielitaito
 - B1 Sujuva peruskielitaito
 - B2 Itsenäinen kielitaito – mm. itsenäinen tietoaineiden opiskelu, kielenkäyttö myös virallisemmissa tilanteissa
- } Kielitaito voi olla “monennäköistä”, taitoprofiilit epätasaisia ja varioivia
- C-taso ≠ äidinkielen taso
 - C-taso = koulutetun “aikuisen” kielitaitotaso
- ❖ Kaikki – myös äidinkieleniset – oppilaat opiskelevat kehittyvällä kielitaidolla.

Kehittyvän kielitaidon asteikko: A-tason taito?

Millaista?

- Itselle tutuin arjen sanasto
 - Minä ja välitön ympäristö
 - Rutiinitilanteet
 - Tuttavallisuus & konkreettisuus
 - Nimeäminen, kuvaaminen, yksinkertainen perustelu
- ❖ Myös äidinkielisten lasten kielitaito on pitkään A-tasolla.

Alkuvaiheen taito & kehitys opetuksessa ja arvioinnissa:

- Huomio kaikkiin kielitaidon osa-alueisiin:
 - Kaikkia osa-alueita harjoitellaan & arvioidaan.
 - Ymmärtämistaidot jäävät helposti katveeseen.
- Alusta asti sanatasoa laajempaa kieltä.
- Kielessä voi olla pitkään epätarkkuutta; toisaalta kokonaisina opitut ilmaukset voivat olla alusta asti oikein.
 - A-tasolla sujuvuus ja ilmaisuvarannon laajentaminen tärkeämpää kuin tarkkuus.
 - Kielellinen tarkkuus kehittyy käytön myötä.

Taitotaso A1: Ymmärtäminen

- Selviää useimmin **toistuvista rajatuista arkisista** kahdenkeskisistä kielenkäyttötilanteista.
- **Tunnistaa** puhutusta ja kirjoitetusta kielestä **tutuja sanoja ja ilmauksia**.
- Ymmärtää **hitaasta** ja tarvittaessa toistetusta puheesta **lyhyet ohjeet ja tutut aiheet**
- **Opetuspuheesta** ja oppikirjatekstistä ymmärtää kuvien ja selvästi osoitettujen ydinsanojen **avulla aiheen**.
- Uusien asioiden omaksuminen vaatii **omankielistä tukea**.
- Vapaissa sosiaalisissa puhetilanteissa puheenaiheen ymmärtäminen edellyttää **paljon tukea** kontekstista ja tilannesidonnaisia vihjeitä.
- Oppilas tarvitsee **paljon havainnollistamista** ja kuvatukea sekä selkeää ja hidasta puhetta, toistoa ja kääntämistä ymmärtääkseen käsiteltävästä aiheesta joitakin asioita.
- **Tuttu** puhuja ja puhetapa helpottavat ymmärtämistä.

Taitotaso A1

Tuottaminen & taidon moninaisuus

- Osaa nimetä tuttuja asioita.
- Kirjoittaa **tuttuja** ilmauksia ja lyhyitä lauseita.
- Tarvitsee **runsaasti malleja ja tukea** sekä annettua sanastoa tuottaakseen lyhyen **suullisen tai kirjallisen** tekstin.
- Taito tuottaa (ja ymmärtää) tekstejä yleensä varsin **rajallinen**.
- Oppilas tarvitsee paljon **apua ja ohjausta**.
- **Ikä, äidinkielen taito ja koulutausta** vaikuttavat siihen, kuinka paljon hänellä on maailmantietoa ja strategista taitoa ylittää kielitaitonsa rajoja.
- **Luku- ja kirjoitustaidon taso** vaikuttavat siihen, mitä tekstejä A1-tason kielitaidolla on mahdollista ymmärtää ja tuottaa.

A-tason kirjoittaminen

Minulla on Äit-ti Hän ostaa.
leluja Me Lekkitään.
Me tehdään pipareita.
Minun isosiskolla on koira
Hänen nimi oli kaisa.

Minnulla on tapahtunu koira on
tulli perään siten minnä juoksin
pakkoon siten minnä kaatuin
kenttällä ja Äiti tuli hakemaa
minnua kentältä pois koska
minnua pelotti oli pimeä minnä
olin menossa kaupaan ostamaa
n maitoa ja kalaa ja myös
ketsuppi
a ja lapset tulivat päiväkotista
minna itkin kotona koska koira
tuli perään siten pojat nau
roivat koska minnä itkin.
Minnulla tulli jälki.

A1-tasolta A2-tasolle ja eteenpäin...

A1 → A2

- Puheesta ja kirjoituksesta yhtäjaksoisempaa ja sidosteisempaa.
- Tuotokseen enemmän sanastoa ja sisältöä.
- Välitön tarve puhekumppanin tai opettajan tukeen vähenee.
- Ymmärtäminen laajenee yksittäisten sanojen ja fraasien tasolta joidenkin pääasioiden ja pidempien jaksoiden ymmärtämiseen.

ETEENPÄIN...

- Suullinen kielitaito etenkin lapsilla ja nuorilla avain kirjalliseen kielitaitoon
- Tuottamistaidot kehittyvät ymmärtämistaitojen kautta:
 - Puhumaan opitaan kuuntelemalla.
 - Kirjoittamaan opitaan lukemalla.
- Anna malleja: mallitekstejä, kokonaisiä valmiita fraaseja, ilmauksia, sanomisentapoja
- Opetta strategioita.